

Spiekerskorner

VAKONDERDEEL

Spoken

KLAS

Derde graad basisonderwijs

ONDERWERP

- woordmozaïek;
- muzisch bewerken van het gedicht *Muis* door Misjoe.

BEDOELING

- stemgebruik verbinden aan rollen en personages;
- expressief spreken;
- verzorgd spreken;
- situatiegericht spreken.

LESMATERIAAL

Muis door Misjoe (zie bijlage)

LESVERLOOP

Een leerling komt naar de klas met de mededeling 'Gisteren hadden wij plots geen elektriciteit...' of in de krant staat een artikel over het uitvallen van elektriciteit in de stad...

Grijp zo'n belevingsmoment aan om het gedicht *Muis* voor te stellen en door de kinderen te laten lezen.

Het gedicht leent zich uitstekend om stemgebruik en intonatie te verbinden aan allerlei personages zoals:

- een nieuwslezer die het bericht over de muis brengt voor de t.v.;
- een vader die zijn kleuter voor het slapengaan het verhaal over de muis vertelt;
- de directeur die het verhaal 's morgens aan de verzamelde kinderen op de speelplaats vertelt (al of niet voor de schoolmicro of megafoon);
- de juf die het verhaal vertelt en nauwelijks haar lachen kan bedwingen, of nauwelijks haar verdriet kan verbergen;
- iemand die het verhaaltje haastig doorvertelt;
- iemand die er een rustig babbeltje van maakt;
- ...

De kinderen mogen zelf hun personage kiezen. Ze verklappen hun keuze niet. Uiteraard krijgen ze de nodige voorbereidingstijd, vooraleer zij hun versie van het gedicht brengen.

Nog een andere mogelijkheid om muzisch en situatiegericht met het gedicht om te gaan is het gedicht laten brengen door een heks of een politieagent, of een reporter, of ... in de poppenkast. Het stemgebruik mag daarbij best karikaturaal overkomen.

Als evaluatiemoment mogen de luisterende kinderen vooreerst vertellen welk personage zij denken aan het woord te hebben gehoord. Hoe treffender de 'performance', hoe raker er kan geraden worden.

Indien het raden niet meteen lukt, kan naderhand op zoek worden gegaan naar of geëxperimenteerd worden met nog betere expressiekansen.

BIJLAGE

(Het ezelsoor, Knack 19/11/1980)

Uit: J. Van Coillie: **Ma,**

er zit een dichter in mijn boom.

Leuven: Davidsfonds, p. 117.

Muis

*Wel beste kinderen allemaal,
Dit is een heel droevig verhaal!
Het is waar en echt gebeurd,
Een kleine muis had lang gezeurd
of ze eens op bezoek mocht gaan
in het huisje langs de baan.
Haar ouders zeiden: Pas toch op,
daar staan toch van die bliksems op
't wil zeggen: elektriciteit.
Ook voor een muis is dat een feit!
Maar, jong en koppig, ging die muis
naar het rare bliksemhuis.
Het zoemde aardig en wat bleek
toen die muis naar binnen keek!
Alle draden trilden licht,
echt een aardig gezicht,
vond die muis, kwam met één poot,
aan zo'n draad en ze was dood.
Maar de draden van het huis
maakten, samen met de muis,
één lichtflits en één hoog geluid.
Overal gingen lichten uit.
In de krant kwam een bericht:
Muis zet heel Haacht zonder licht.*

Misjoe

Eric Van Laere, Stationsstraat 40, 9080 Lochristi

VAKONDERDEEL

Spreken

KLAS

Tweede graad basisonderwijs

ONDERWERP

Er staat een rondreizend circus op het dorpsplein. We bereiden een interview voor met de baas van dit circus.

BEDOELING

- de inhoud, de vragen samenstellen voor het te houden interview;
- enkele regels voor het voeren van een vraaggesprek ontdekken;
- komen tot afspraken in verband met het interview;
- het interview oefenen via simulatie.

Aandachtspunten bij spreken:

- willen en durven spreken;
- persoonsgericht spreken;
- inhoudsgericht spreken;
- kritisch-creatief spreken.

LESVERLOOP EN ORGANISATIE**1. Instap/sfeerschepping en motivatie**

Er staat een rondreizend circus op het dorpsplein. Over de wereld van het circus willen we wel iets meer te komen. Hoe kan dat het best?

We kunnen erheen gaan, gaan kijken ... en vragen stellen:

- Aan wie?
- Wat willen we allemaal te weten komen?

2. Groepsgesprek/bezinnen over vragen

De klas is zo geschikt dat de kinderen per drie of vier aan een tafel kunnen gaan zitten. De groepjes kunnen spontaan gevormd worden of ook per interesse. B.v. drie kinderen die een en ander willen vragen over

- de dieren in het circus
- de verzorging van de dieren
- het materiaal
- belevenissen in het circus
- de dagindeling
- het circus vroeger
- de clowns

De opdracht is dat de kinderen samen overleggen wat ze willen vragen. Een leerling noteert de vragen waarover men het in het groepje eens is geworden. Dit noteren kan met een dikke stift op repen papier, zodat die in het volgend lesmoment onmiddellijk op het bord kunnen gebracht worden. De vragen worden geïnventariseerd uit de groepjes.

3. Klasgesprek

De vragen staan nu op het bord en worden besproken.

- De vraagstelling wordt verbeterd:
De kinderen denken zelf na op welke punten de vraagstelling kan aangescherpt worden (= nadenken over taalgebruik).
- Enkele vragen worden geëlimineerd:
 - * omdat het gewoon ja/nee-vragen zijn;
 - * omdat ze niet interessant zijn
b.v. *Hoe hoog is het trapje voor je woonwagen?*
 - * omdat ze onbescheiden zijn
b.v. *Hoeveel verdienen je precies per avond?*
 - * omdat ze in een andere vorm al eens aan bod kwamen
b.v. *Waarom heb je honden in het circus?*
Wat doe je met die hondjes?
- De vragen worden per interessepunt gecatalogiseerd.
- Het vragenlijstje wordt nog aangevuld:
Hebben jullie daar al eens aan gedacht? Zouden we dit ook eens vragen? ...

4. Afspraken maken

- Hoe komen we binnen? (groeten, toestemming om vragen te stellen...)
- Hoe gaan we weer weg? (afscheid, dankwoord)
- Wie zal de vragen stellen?
- Hoe gaan we eventueel doorvragen bij een antwoord?
- Hoe zullen we later nog weten wat er verteld is?
 - * afspraken om vragen/antwoorden op een kaartje te noteren (wie? hoe? het hele gesprek noteren of met enkele trefwoorden...)
 - * noodzaak om recorder of fototoestel mee te nemen? wie bedient het?

5. Simulatiespel

Het kunnen noemen van regels en afspraken is geen garantie voor het kunnen voeren van het gesprek. Daarom kan een simulatiespel erg nuttig zijn. Plaats dit simulatiespel in een andere context, b.v. de kinderen interviewen de leerkracht over zijn/haar hobby.

Bij dit simulatiespel kan je de kinderen ook voor een onverwachte situatie stellen, b.v. de geïnterviewde die zelf een vraag stelt aan de interviewer, de geïnterviewde die onvolledige antwoorden geeft of naast het onderwerp spreekt, zodat de interviewer bijkomende vragen moet improviseren of moet inpikken of doorvragen... Bovendien biedt deze simulatie ook de mogelijkheid om het technisch aspect onder de knie te krijgen (b.v. de recorder).

6. De kinderen gaan op interview uit

7. Het evalueren van het interview

Besprek met de kinderen:

- Kwamen we de gemaakte interviewafspraken na?
- Verkregen we de informatie die we zochten?

8. Het verwerken van het interview

Hierbij kan o.a. ook gedacht worden aan het inschakelen van

- het documentatiecentrum van de school
- een leeskring rond het boek van Unni Lindell (vertaald uit het Noors door Else Hansson): **Het geheim van het circus**. Hasselt: Clavis, 1991.

Eric Van Laere, Stationsstraat 40, 9080 Lochristi

VAKONDERDEEL

Lezen

KLAS

Vierde/vijfde leerjaar

ONDERWERP

Leeskring rond een zelfgekozen boek. Hier exemplarisch: Unni Lindell (vertaald uit het Noors door Else Hansson): **Het geheim van het circus**. Hasselt: Clavis, 1991.

BEDOELING

Leesbeleving bij kinderen bevorderen door hen zelf een persoonlijke appreciatie over een boek te laten geven/een boek te laten voorstellen zonder de ontknoping te verklappen. Kortom, boekpromotie.

LESVERLOOP EN ORGANISATIE**1. Voorbereiding**

Een leerling heeft *Het geheim van het circus* gelezen en vindt dit een mooi boek. Hij wil het zijn vriendjes voorstellen.

Hij kiest zelf een mooie passage uit het boek en bereidt thuis het voorlezen (vijftal minuten) voor:

- leestechisch
- inhoudelijk
 - * hij voorziet een drietal vragen over de inhoud die na de lezing aan de luisteraars gesteld zullen worden;
 - * hij voorziet eventueel enig illustratiemateriaal i.v.m. het circus.

2. De leeskring

De leerlingen zitten in een sfeervolle kring. Er is mogelijkheid iets te noteren, alhoewel het echt luisteren primeert.

Op het bord staan de namen van de hoofdpersonen uit het boek en ook een drietal eventueel moeilijke woorden. Het boek wordt getoond en de lezing vat aan.

Na de lezing mogen de luisteraars enkele vragen stellen en ook de lezer stelt zijn/haar vragen aan de luisteraars. De ontknoping van het boek wordt echter niet verklapt! Er kunnen wel hypothesen worden verwoord, besproken en vergeleken.

3. Waardering

In positieve bewoordingen worden zowel de lezing als het boek gewaardeerd. Er kan even worden ingegaan op aspecten van schriftelijk taalgebruik in het beluisterde fragment. Het boek wordt uitgesteld in de leeshoek en hopelijk door velen gelezen.

Eric Van Laere, Stationsstraat 40, 9080 Lochristi